

NP102Zk Organizace veřejné správy

I. a II. kolektivní konzultace

A. Úvod od studia

1. Základní informace

Rozsah předmětu: 12/0 (tři čtyřhodinové bloky)

Ukončení: zkouška (kombinovaná)

Anotace: Cílem předmětu je poskytnout, v návaznosti na studium předmětu "Správní právo" v bakalářském stupni, hlubší teoretický základ problematiky organizace veřejné správy, zejména jejích právních aspektů, a to z pohledu systémového, dále jednotlivých složek/stupňů organizace veřejné správy, jejich hlavních druhů a znaků, dále nároků kladených na organizaci veřejné správy, vztah veřejné správy k jiným subjektům, principů dobré správy, to vše v podmínkách vytváření a působení evropského správního prostoru.

2. Seznámení s programem a obsahem předmětu

I. kolektivní konzultace

Úvod od studia, seznámení s programem a obsahem předmětu, prameny ke studiu. Podmínky pro absolvování předmětu.

Veřejná správa jako organizace (pojem, charakteristika, právní základy). Organizační principy, moc a modely. Historie organizace veřejné správy v České republice.

II. kolektivní konzultace

Subjekty a vykonavatelé veřejné správy. Nezávislí vykonavatelé veřejné správy. Veřejné sbory.

III. kolektivní konzultace

Vláda, ministerstva a jiné ústřední správní úřady (ústřední orgány státní správy). Územní správní úřady (územně dekoncentrované orgány státní správy).

IV. kolektivní konzultace

Zájmová/profesní samospráva.

V. kolektivní konzultace

Územní samospráva a její reformování. Místní samospráva.

VI. kolektivní konzultace

Regionální samospráva. Vztahy obcí a krajů. Účast občanů na územní samosprávě.

Shrnutí a aktualizace konzultované materie. Závěrečná diskuse.

3. Prameny ke studiu

Základní studijní literatura

- Průcha, P.: *Správní právo, obecná část*. 8. vydání. Doplněk, a A.Čeněk, 2012.
- Hendrych, D.: *Správní věda. Teorie veřejné správy*. 3. vydání. Praha : Wolters Kluwer, 2009.

Poznámky

- V IS MU bude průběžně zveřejňována další literatura, judikatura a obdobné studijní materiály k jednotlivým tematickým okruhům.

4. Podmínky pro absolvování předmětu

4.1 Aktivní účast na konzultacích

K aktivní účasti na kolektivních konzultacích je třeba, aby studenti byli studenti vždy seznámeni se studijními prameny (publikovanými v interaktivní osnově předmětu v IS MU) a měli s sebou relevantní právní předpisy.

4.2 Kombinovaná zkouška

1. První část zkoušky představuje zpracování a obhajoba písemné eseje (o rozsahu 10 normostran) na studentem samostatně zvolené téma z oblasti organizace veřejné správy (téma musí být podřaditelné pod některý z tematických okruhů uvedených v programu kolektivních konzultací, resp. být jeho konkretizací). Písemná esej musí být odevzdána (v elektronické podobě do Odevzdávání předmětu v IS MU a zároveň v listinné podobě na sekretariát katedry) nejpozději do 15. prosince (jinak student ztrácí právo na konání zkoušky ve zkuškovém období tohoto semestru). Obhajoba písemné eseje probíhá ve zkuškovém období současně s ústní zkouškou.

2. Druhou část zkoušky představuje ústní zkouška obsahově zaměřená na jednu vylosovanou otázku z předem zveřejněného seznamu.

B. Obsahová témata

1. Veřejná správa jako organizace (pojem, charakteristika, právní základy)

Pod pojmem **organizace veřejné správy** se především rozumí celá organizační soustava a struktura resp. systém soustavy subjektů veřejné správy. Pojem organizace veřejné správy vyjadřuje **mnohovýznamovost** samotného **pojmu organizace**, v jejímž smyslu můžeme organizaci chápat jednak jako

- instituci nebo soubor institucí,
- strukturu, či dokonce
- systém určitého organizačního uspořádání; mimo to může pojem organizace vyjadřovat označení
- činnosti organizačního charakteru.

Tzv. formální a tzv. neformální organizace

V našem případě organizace veřejné správy se jedná o **institucionální, strukturální a systémové** pojetí pojmu formální organizace.

Zvláštní význam má institut tzv. **reorganizace**, zákonitosti lze vyjádřit grafem.

Konkrétní uspořádání organizace veřejné správy jako celku, stejně jako postavení jejích jednotlivých organizačních subsystémů i jednotlivých správních orgánů, je vždy výrazem uplatnění **organizačních principů** veřejné správy.

2. K historii organizace veřejné správy v České republice.

- Československá republika 1918 – 1938
- Česko-Slovenská republika 1938 – 1939
- Protektorát Čechy a Morava 1938 – 1945
- Československo v období 1945 – 1948
- Československo v období 1948 - 1989

3. Organizační principy, moc a modely

Uplatnění příslušných organizačních principů ve veřejné správě umožňuje rozlišovat následující tzv. **organizačně technické systémy** veřejné správy:

- **systém centralizované, decentralizované, koncentrované a dekoncentrované správy,**
- **systém územní a rezortní,**
- **systém monokratický a kolegiální,**
- **systém volební a jmenovací.**

Pokud jde o konkrétní pohled na stávající reálnou **organizační soustavu české veřejné správy**, ten ukazuje následující organizační uspořádání :

- **ústřední orgány státní správy,**
- **územně dekoncentrované /specializované/ orgány státní správy,**
- **územní subjekty veřejné správy s všeobecnou působností,**
- **orgány /subjekty/ zájmové samosprávy.**

Právní postavení **ústředních orgánů státní správy** je v současné době upraveno v návaznosti na úst. zák. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, zákonem ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Územně dekoncentrované orgány státní správy existují a působí na základě ustanovení zvláštních zákonů.

Územní subjekty veřejné správy s všeobecnou působností – obce a kraje. Právní postavení obcí upravuje zák.č. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, právní postavení krajů zák.č. 129/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, právní postavení hl.města Prahy zák.č. 131/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zájmová samospráva u nás měla v minulosti bohatou tradici. Tato samospráva byla představována nejrůznějšími komorami, svazky, gremii a společenstvy, a plnila ve veřejné správě významné poslání. Podle současného právního stavu se jedná zejména o advokátní komory, lékařské komory, stomatologické komory, komory veterinárních lékařů, hospodářské komory, apod., jejichž postavení je upravováno zvláštními zákony.

4. Subjekty a vykonavatelé veřejné správy

Subjekty veřejné správy jsou subjekty, které jsou nositeli činnosti veřejné správy a jsou odpovědné za jejich výkon. Jsou jimi

- stát
- veřejnoprávní korporace
- jiné právnické osoby veřejného práva
- právnické osoby soukromého práva v zákonem určeném postavení
- fyzické osoby v zákonem určeném postavení

Vykonavatelé veřejné správy jsou potom příslušné organizační útvary či jinak postavení představitelé subjektů správního práva. Nejčastěji se jedná o správní orgány, a v jejich rámci pak zejména o orgány úředního typu, resp. o správní úřady. Jménem úřadů navenek vystupují, resp. konají úřední osoby jako tzv. oprávněné úřední osoby.

- z pohledu subjektů, vůči nimž je správa vykonávána, jsou vykonavatelé správní orgány státu či veřejnoprávních korporací, představovaní příslušnými úředními osobami

- z pohledu správních orgánů či úřadů jsou potom vykonavatelé veřejné správy příslušné úřední osoby (úředníci veřejné správy).

S tím souvisí i dělení vykonavatelů na

- přímé a
- nepřímé,

kdy se přímými vykonavatelé rozumí subjekty, vystupující jako součást vlastní organizace veřejné správy, zatímco nepřímými vykonavatelé rozumí subjekty stojící vně této organizace, na něž byl výkon veřejné správy přenesen.

Pravomoc a působnost subjektů, resp. vykonavatelů veřejné správy.

Právní status úředníků veřejné správy (tzv. veřejná služba).

5. Nezávislí vykonavatelé veřejné správy

Jedná se vykonavatele, kteří jsou méně či více vyňaty z „řídící“ působnosti vlády.

Patří sem zejména:

- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
- Český statistický úřad
- Energetický regulační úřad
- Český telekomunikační úřad
- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
- Úřad pro ochranu osobních údajů

6. Veřejné sbory

Jde o sbory podílející se na výkonu veřejné moci plněním funkcí, pro jejichž zabezpečování byly zřízeny. Převážně se jedná o sbory bezpečnostní.

Patří sem zejména :

- Ozbrojené síly
- Policie České republiky
- Hasičský záchranný sbor
- Celní správa
- Vězeňská služba
- Bezpečnostní informační služba
- Obecní policie

Kontrolní otázky a úkoly:

- 1. V jakých významech přichází v úvahu pojem „organizace veřejné správy“ ?*
- 2. Charakterizujte organizaci veřejné správy v Československu v období 1948 – 1989.*
- 3. Rozlište a charakterizujte tzv. organizačně technické principy, resp. systémy, veřejné správy.*
- 4. Jak je tvořena stávající organizační soustava naší veřejné správy?*
- 5. Charakterizujte subjekty správního práva, které jsou nositeli výkonu veřejné správy*
- 6. Charakterizujte tzv. vykonavatele veřejné správy*
- 7. Co se rozumí veřejnými sbory ?*